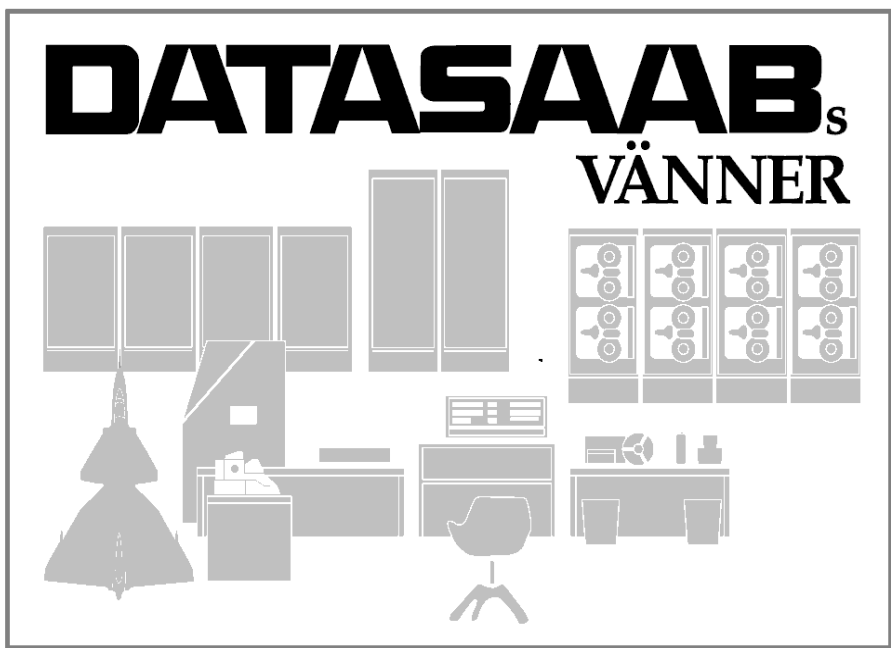

MEMLEMSBLAD

Datsaabs Vänner - En ideell förening för datorhistoria och IT - utveckling

Ordförande har ordet - sid 2

Julmiddag - sid 2

Pengar till datahistoriskt projekt - sid 2

"En god bit av Småland" - sid 4

NR 3 - SEPTEMBER 2007 - ÅRGÅNG 14

Utgivare: Lennart Pettersson, tel 013-662 83, email lenp@algonet.se

Redaktör: Sven-Erik Järkelid, tel 013-701 21, email ibs769n@tinet.se

Adress: c/o Sven-Erik Järkelid, Årenprisivägen 36, 585 64 LINGHEM

Hemsida: <http://www.datsaab.se>

Ordförande har ordet

Kan man tänka sig en bättre start på höstens verksamhet än en trevlig utflykt. Den här gången till Vrigstad. Arrangemangen som vanligt perfekta när Gunnel och Rolf är i farten. Detaljerna kan du läsa om i "reseskildringen" på annan plats i bladet.

Vi hoppas att kontakterna med Vrigstad ska kunna leda fram till en gemensam utställning om hur tekniken förändrat hanteringen av pengar. Under våra tisdagsträffar har vi samlat in en hel del fakta och tankar i ämnet, som vi tror kan utgöra en bra grund för en utställning. (Se bl.a. Bengt Jiewertz och Viggos artiklar i ämnet). Och Vrigstad är mycket intressant som samarbetspartner.

På IT-Ceum står nu en bankterminal utställd. Det var i juli som den flyttades från vår lokal till utställningen. Men arbetet att få igång den som står kvar i lokalen (lån från Vrigstad och Morgongåva) fortsätter. Den har visat vissa livstecken, men kartläggningen av hur den ska vara konfigurerad till de program vi har är komplicerad utan programdokumentation. Men än har vi inte gett oss!

Efter ett par års "rotande" i hur datorerna förändrat penningväsendet kan det vara dags att prata lite om hur de har påverkat andra verksamheter i samhället. Vi vet att de har förändrat det administrativa arbetet inom industri och andra verksamheter. Men det som en gammal datasäbbar erinrar sig i första hand är hur sådana verksamheter som bl. a. våra gudapaketer kom att inverka på. Konstruktion(CAD) - Tillverkning (NTC) - Planering - Logistik - Fakturering - Reskontra. Därför vill vi komma i kontakt med personer som kan komma till våra tisdags-

träffar och berätta om sina erfarenheter. Både användare, systemfolk och hårdvarutekniker.

D.v.s. alla som var med och upplevde förändringarna. Inte minst ALFASKOP-folk och folk från vår egen produktion. Om intresset finns kanske vi kan få till stånd en idéutställning om ämnet. Kanske vi kan få igång ett 2500-system rentav?! Vi träffas tisdagar kl.09.00 i vår lokal - kom dit och berätta!

Som vi tidigare har berättat så har IT-Ceum ett stort förråd av utrustning och dokumentation från "dataålderns" barndom fram till "nutid". Eftersom huvudmannskapet för IT-Ceum är delat och finansieringen inte helt säkrad har man inte kunnat fullfölja registrering och systematisering av innehållet. Man har sökt anslag hos staten men inte fått det beviljat. Pengarna (6 milj.) gick i stället till KTH för att starta ett forskningsprojekt om "datorhistoria". Varför inte uppdraget gick till Linköping är en gåta eftersom man här har forskat i många år i ämnet. Jag tänker då på Magnus Johanssons forskning och det som vi och Tord Jöran har publicerat. Tillsammans med Dataföreningen har vi dock kontakter med projektet och drar gärna vårt strå till stacken.

Hur det går med förrådet, som har flyttats till en annan lokal, får väl framtiden utvisa men vi tänker ge vårt stöd till att slutföra en registrering. Personalen på IT-Ceum har gjort ett jättearbete i samband med flytten och har inte haft det lättarbetat som det har varit.

Till slut: Glöm inte boka in 5 dec. för julmiddag. Vi ses!

Lennart

Julmiddag

Planera redan nu in **onsdagen den 5 december** för föreningens traditionella julmiddag. Tid och plats meddelas i kommande medlemsblad.

6,65 miljoner till datahistoriskt projekt

Det datahistoriska projektet "Från matematikmaskin till IT" fick i våras 6,65 miljoner kronor i stöd från Riksbankens jubileumsfond och från Marcus och Amalia Wallenbergs minnesfond. I projektet samarbetar KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska Museet, med Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria på KTH som huvudaktör. Utöver de 6,65 miljonerna har Statens kulturråd släppt till s.k. accessmedel för fyra unga akademiker, som på Tekniska Museet ska arkivera insamlat material.

Målsättningen är inte att bedriva forskning i egentlig mening, utan att samla in information från Sveriges datapionjärer, medan tid är. Man koncentrerar sig därvid på perioden 1950 - 80.

Fokusområden

Man har definierat 15 s.k. fokusområden, inom vilka insamlingen bedrivs eller ska bedrivas: IT inom vården, IT inom transport-området,

IT i massmedierna, IT i industrin, IT i offentlig förvaltning, IT-industri, Finans-branschen, Systemutveckling, Användar-organisationer, Arkiv-Bibliotek-Museer, Försvaret, Telekommunikation, Handel, Skola och Universitet.

Hur man gått tillväga vid valet av fokusområden är oklart. "IT i industrin" är ju minst sagt vittomfattande, men enligt uppgift ska man där fokusera på processtyrning och logistik.

Man är mer eller mindre igång med verksamhet inom alla de nämnda områdena utom Handel, Skola och Universitet, där planering pågår.

För de andra 12 fokusområdena har man redan tillsatt s.k. forskningssekreterare, som är avlönade och ansvarar för att något blir gjort. För varje område finns också – eller kommer att finnas – en s.k. fokusgrupp, som ska ge forskningssekreterarna goda råd. De flesta sekreterarna är unga doktorander vid KTH:s avdelning för teknik- och vetenskapshistoria, som genom projektet fått ett lyft.

Doktoranderna saknar i flera fall datahistorisk erfarenhet, men har i gengäld kunskap om hur teknikhistorisk forskning bör bedrivas. Att de är gröna uppvägs förhoppningsvis av deras ungdomliga entusiasm.

Vad blir resultatet?

Det som kommer ut från projektet är som sagt inga egentliga forskningsresultat, än mindre något som är riktat till allmänheten – det får tydligen bli en senare fråga. Det blir för varje fokusområde i stället

- en kunskapsöversikt,
- rapporter från s.k. vittnes-seminarier,
- dokumentering av intervjuer samt
- en slutrapport.

Kunskapsöversikten ska sammanfatta forskningsläget inom fokusområdet. Vittnes-seminarier (en svensk uppfinning) är en sorts kollektiva intervjuer – ett antal pionjärer samlas och får "vittna" om sina erfarenheter från en del av fokusområdet, t.ex. programmering av Besk eller tidig patientdataregistrering. Att det sker i grupp hoppas man ska inspirera deltagarna.

För varje fokusområde har man lovat sponsorerna att typiskt ordna tre vittnesseminarier och tio intervjuer, vilket tillsammans kommer att resultera i en mycket stor datahistorisk databas på Tekniska Museet. Dessutom har man utlovat 200 självbiografier. På den punkten har man gjort en rivstart på det viset att över 100 personer redan har skrivit lite om sina erfaren-

heter, detta tack vare att projektet har fått en rätt rejäl massmedial uppmärksamhet.

Mer information om projektet finns bl.a. på www.tekniskamuseet.se.

Starten

Det hela började så smått år 2004, då den första fokusgruppen – nu nerlagd – bildades. Initiativet kom från Dataföreningen i Sverige.

Gruppen leddes med den äran av Lars Arosenius (f.d. Alwac, IBM m.m.) och innehöll pionjärer som Gunnar Wedell (f.d. FOA, IBM, Stansaab och Datasaab AB), Gunnar Stenudd (f.d. Besk och Facit med efterföljare), Kurt Katzeff (f.d. LM Ericsson), Bo Lindestam (f.d. Standard Radio, Stansaab m.m.) och P-O Persson (f.d. IBM och avlönad konsult, nu s.k. projektcoach). Gruppen kallades Fokusgrupp hårdvara och basprogramvara, men har ibland blivit omnämnd som Fokusgrupp tidiga datorer.

Jag hade glädjen att delta och kan intyga att det var intressant och kul (och nyttigt för min bok IT-gryning), men att verkningsgraden kanske inte jämt var på topp. Efter en tid kom doktoranden Per Lundin från KTH med och satte igång det första vittnesseminariet, som var inriktat på Besk.

Gruppens – eller snarare dess lednings – främsta resultat blev guldregnet på 6,65 miljoner, och det är ju inte så dåligt.

Lundin är nu forskningsansvarig för projektet och såvitt jag förstått i praktiken dess ledare.

Stockholmsfixeringen bruten?

Projektet har hittills varit klart 08-betonat på det viset att ytterst få personer utanför huvudstaden har deltagit. Man tycks dock så smått ha börjat sträva mot ett mera nationellt synsätt. Datasaabpionjären Sven Yngvell är i varje fall inbjuden till ett vittnesseminarium i Malmö, där man ska ta upp Kockums och Datasaaabs pionjärverksamhet inom CAD/CAM för fartyg med D21-D22 och Algo-Genius.

Vidare har vi lyckats få ner Per Lundin till Linköping, där han på IT-ceum den 30 oktober ska berätta om projektet. Det blir efter lunch, men närmare detaljer kommer att publiceras på vår hemsida www.datasaab.se. Alla Datasaaabs Vänner är välkomna, liksom andra som är intresserade av historiken för en av 1900-talets viktigaste samhällsförändrande uppfinningar.

Folk från Linköpings Universitet är förstås också välkomna, men där tycks tyvärr intresset vara svagt.

Tord Jöran Hallberg

”En god bit av Småland”

En upplevelsedag i fantastiska Vrigstad med Datasaaabs Vänner den 6 september.

Så formulerade Gunnel och Rolf Hultqvist inbjudan till vår traditionella höstutflykt.

Som seden bjuder så rattade vi våra egna bilar till och från resmålet i samband med höstutflykten. Ett 20-tal personer hade hörsammat inbjudan. Förutom en väl arrangerad resa hade Gunnel och Rolf också beställt strålände sol och en temperatur strax under 20 grader Celsius.

Det sköna septembervädret hade lockat Marie-Louise och Göran Löv att ta fram ”cabben”. Rattande sin metallickglänsande Mazda MX-5 förstod vi att Göran och Marie-Louise njöt av åkturen.

Även vi som inte åkte ”cab” njöt och att rubriken ”En god bit av Småland” stämde tror jag alla kan intyga. Efter 2 timmars bilresa var det ett nöje att samlas kring fikaborden på Vrigstad Wärdshus. Kaffe och fralla smakade utmärkt. I samband med pausen hälsade vår värd Stig Marz välkommen till Vrigstad och dagens huvudmål Gamla Bankgården. Efter en kort promenad stod vi framför den gamla träbyggnaden som inrymmer Sveriges enda bankmuseum på ursprunglig plats.

Gamla Bankgården består av ett sparbankskontor från 1900-talets början samt en lägenhet som beboddes av kamreren och tillika kronolänsmannen Alfred Dahl. Stig Marz öppnade dörren och vi steg in i en autentisk miljö från förra sekelskiftet. Han berättade med inlevelse om många intressanta händelser. Bl. a. fick vi höra hur in- och utlåning hanterades, vad 100 kr 1910 motsvarar i dagens penningvärde samt om skottet i Gamla Bankgården då det uppdagades att en tjänsteman förskingrat bankens medel.

Via en knarrande och gisten trappa till andra våningen kom vi så in i familjen Dahls lägenhet. Det var fantastiskt att få stiga in i en miljö som speglar livet i en småborgerlig familj från tidigt

1900-tal. Stig berättade att inredningen i princip är oförändrad. Familjen Alfred Dahl och hans barn var mycket måna om att bevara och skydda originalmiljön. Vi fick också höra talas om flera intressanta händelser samt om prominenta gäster och vänner till familjen. Såväl Fritiof Nilsson ”Piraten” som Kristina Nilsson hade på olika sätt nära kontakt med Vrigstad och familjen Dahl.

Efter 2 timmars intressant rundvandring i Gamla Bankgården var det dags att ta den korta promenaden tillbaka till värdshuset för lunch. En fantastisk kräftsoppa och ostkaka från Vrigstads ost- och ostkaksbageri smakade utmärkt. Som smålänning och sann ostkaksvän ger jag full pott. Ostkakan med tillbehör som vispgräddde och sylt smakade väldigt äkta.

Eftermiddagspasset bestod av besök hos Eva Spånberg, konstnär och livsfilosof, Vrigstad kyrka med altarmålning av Per Hörberg och slutligen inköpsrunda i ostkaksbageriets shop. Svensk Camembert från AB Smålandsost i Vrigstad och ostkaka inhandlades av de flesta deltagarna. Det var glädjande att se att så mycket småländsk ostkaka skulle hamna i Östergötland.

Avslutningsvis vill jag å resällskapetets vägnar tacka Gunnel och Rolf för ett utmärkt arrangemang. Vi ser redan nu fram mot våren 2008 då vi förhoppningsvis kan anmäla oss till ytterligare ett spännande resmål.

Sänder också ett stort tack till Stig Marz, Sparbanksstiftelsen ALFA, Vrigstad Hembygdsförening och Vrigstad Samhällsförening. Utan denna konstellation skulle aldrig en skatt som Gamla Bankgården existera.

Om du har vägarna förbi Vrigstad kan jag starkt rekommendera ett besök. Titta gärna in på hemsidan www.bankgarden.se för ytterligare information.

/Reino Florén

Du kan också läsa den här artikeln och se många bilder från utflykten på hemsidan www.datasaaab.se där vår web-master Heike Bergsten lagt ut information.